

OPEN MONUMENTEN DAG

12 en 13 september 2026

Thema 2026: Veerkrachtig Erfgoed, in tijden van onzekerheid

Gemeente **Woensdrecht**
de groene gemeente op de Brabantse Wal

Heemkundekring
Het **Zuidkwartier**
sinds 1977

**SBC
EZ**
Stichting Behoud Cultuur-Historisch Erfgoed Zuidwesthoek

NEDERLAND
MONUMENTENLAND

**VRIENDEN
LOTERIJ**
- SINDS 1989 -
WIN MEER, BELEEF MEER

Energie
voor elkaar

FONDS VOOR
CULTUUR
PARTICIPATIE

het
cultuurfonds

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord burgemeester Steven Adriaansen	3
Wethouder Erfgoed, Cultuur en Monumenten Maikel van der Poel	4
Stichting Behoud Cultuurhistorisch Erfgoed Zuidwesthoek	5
Aan de leerlingen basisonderwijs	6
Geopark Schelde Delta Unesco Park	7

Algemene openingstijden Monumentendagen: 12 tot 17 uur.

Woensdrecht:

Het Protestantse Kerkhof/ de Stompe Toren	8
---	---

OPEN OP:

Zondag

Ossendrecht:

Museum Den Aanwas	10	Zaterdag en zondag
Woonhuis Dorpsstraat 21	12	Zaterdag
Kapel Heilige Zuster Marie Adolphine	14	Zondag
Protestantse kerk	16	Zondag
Oorlogsmuseum	18	Zaterdag
R.K. kerk St. Gertrudis	20	Zaterdag

Hoogerheide:

Landgoed Mattemburgh	22	Zaterdag
Heemhuisje 't Kwartier	22	Zondag
Duitse Bunker	23	Zondag
Raadzaal	24	Zaterdag
Wings over Woensdrecht	26	Zaterdag en zondag
R.K. kerk Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaart	28	Zaterdag

Huijbergen:

Molen Johanna	30	Zaterdag en Zondag
Wilhelmietenmuseum	32	Zondag

Putte:

Theehuis Gloriëtte	34	Zondag 10-17 uur
Kasteel Ravenhof (BE)	35	Zondag 10-17 uur
Villa Bieduinen	36	Zaterdag

Thema	38
-------	----

Beide dagen open

Zaterdag open

Zondag open

Omslagfoto: Voormalige basisschool in Hoogerheide
Geplaatste foto's zijn rechtenvrij.

VOORWOORD

VIJFDE EDITIE OPEN MONUMENTENDAG WOENSDRECHT

Beste inwoners en bezoekers,

Met veel plezier heet ik u welkom bij de vijfde editie van de Open Monumentendagen in de gemeente Woensdrecht. Op 12 en 13 september 2026 openen opnieuw diverse bijzondere monumenten en erfgoedlocaties hun deuren voor publiek. Het landelijke thema van dit jaar is 'Veerkrachtig erfgoed, in tijden van onzekerheid'. Erfgoed vertelt niet alleen het verhaal van vroeger, maar laat ook zien hoe mensen, dorpen en landschappen zich steeds opnieuw hebben aangepast aan veranderende tijden en omstandigheden.

Erfgoed verbindt ons met het verleden en geeft richting aan de toekomst. Monumenten, historische gebouwen en landschappen vertellen het verhaal van generaties die hier hebben gewoond, gewerkt en geleefd. Zij vormen een belangrijk onderdeel van onze identiteit en dragen bij aan de herkenbaarheid en aantrekkelijkheid van onze dorpen en omgeving. Niet voor niets heeft erfgoed ook een belangrijke plaats gekregen binnen de toekomstvisie van de gemeente Woensdrecht. Het behoud en zichtbaar maken van ons cultuurhistorisch erfgoed helpt om de geschiedenis levend te houden én door te geven aan volgende generaties.

Dankzij de inzet van vele vrijwilligers, eigenaren en betrokken organisaties worden bijzondere locaties toegankelijk gemaakt en verhalen gedeeld die anders vaak verborgen blijven. Mijn bijzondere waardering gaat uit naar de Stichting tot Behoud van het Cultuur-Historisch Erfgoed Zuidwesthoek (SBCEZ), die zich inmiddels al vijf jaar met grote toewijding inzet voor de organisatie van deze dagen. Dankzij hun enthousiasme en betrokkenheid kunnen wij u deze dagen aanbieden.

Ik wens u inspirerende en mooie Open Monumentendagen toe!

Steven Adriaansen,
Burgemeester

**OPEN
MONUMENTEN
DAG**

WETHOUDER MAIKEL VAN DER POEL

OOK AANDACHT VOOR ANDERE VORMEN VAN ERFGOED

Beste lezer,

In Woensdrecht is de afgelopen jaren veel aandacht besteed aan het behoud en zichtbaar maken van monumenten. Ik ben dan ook erg trots op het feit dat er weer zo'n mooi programma voor deze Open Monumentendagen aangeboden wordt. De komende jaren willen we hiermee doorgaan, maar we willen nadrukkelijk ook meer aandacht besteden aan andere vormen van erfgoed.

Denk hierbij aan immaterieel erfgoed, zoals de verhalen, tradities en herinneringen die onze gemeenschap kleur en betekenis geven. Onlangs is het bezoekerscentrum tussen de militaire erevelden in Bergen op Zoom geopend. De gemeenten Bergen op Zoom, Steenberghe en Woensdrecht leverden hier een bijdrage aan. Persoonlijke verhalen hebben er een belangrijke plaats gekregen, omdat zij de geschiedenis invoelbaar maken.

Maar bijvoorbeeld ook het landschap is drager van onze geschiedenis. Het unieke karakter van onze regio is gevormd door water, natuur en de invloed van de Schelde door de eeuwen heen. De toekenning van de internationaal erkende status 'Geopark Schelde Delta', laat zien hoe waardevol deze samenhang tussen landschap, cultuur en geschiedenis is.

Erfgoed gaat over het bewaren van identiteit, herinneringen en verbondenheid. Hier blijven we als gemeente, met diverse vrijwilligers en stichtingen, aan bouwen. Samen zorgen we voor een levend en veerkrachtig aanbod van erfgoed voor iedereen!

Maikel van der Poel

Wethouder erfgoed, cultuur en monumenten

STICHTING BEHOUD CULTUURHISTORISCH ERFGOED ZUIDWESTHOEK

De doelstelling van onze Stichting (SBCEZ) is om zich in te zetten voor behoud van ons erfgoed, zowel voor het materiële als immateriële erfgoed, omdat wij menen dat erfgoed een verbindende factor is, ons leef-ge-not vergroot, ons een thuisgevoel geeft en daarom onze identiteit en ziel is van de gemeenschap.

Eén van de acties om erfgoed meer onder de aandacht te brengen en om onze inwoners (jong en oud) hierbij te betrekken is het organiseren van Open Monumentendagen.

Ook dit jaar hebben we weer een mooi aanbod gerealiseerd in het thema van de Open Monumentendagen 2026: Veerkrachtig erfgoed – in tijden van onzekerheid. Dit thema benadrukt hoe monumenten standhouden in een veranderende wereld.

*Op de **voorpagina** ziet u de voormalige basisschool in Hoogerheide. Het gebouw zou afgebroken worden, maar door de inzet van bovengenoemde Stichting blijft een belangrijk herkenbaar deel van de school overeind. En zo is de herinnering voor langere tijd gewaarborgd.*

**OPEN
MONUMENTEN
DAG**

BESTE BASISCHOOL LEERLINGEN,

Jullie zijn weer van harte welkom op de Monumentendagen. Dit jaar krijg je ook weer een sticker voor je programmaboekje, als je bij een Monument bent geweest. Plak de sticker waarop staat: “hier ben ik geweest” in de sleutel bij het monument dat je hebt bezocht. Je mag gerust om de sticker vragen hoor.

Veel succes en we wensen je een gezellige leerzame dag.

Om de Monumenten (bijvoorbeeld mooie gebouwen) in onze gemeente nog beter te leren kennen, hebben we voor jullie, de leerlingen van groep 5-6-7 en 8, een MONUMENTEN KWARTET SPEL samengesteld. Zodoende leer je onze mooie Monumenten nog beter te herkennen. Niet alle monumenten konden helaas een plekje krijgen in het kwartet spel.

We wensen jullie veel spelplezier toe.

Deelnemende basisscholen:

Basisschool Klim-Op, Hoogerheide

Basisschool de Dobbelsteen, Hoogerheide

Basisschool 't Paviljoen, Ossendrecht

Basisschool Op Dreef, Putte

Basisschool Ste. Marie, Huijbergen

Basisschool Fortuna, Woensdrecht

UNESCO Global Geopark Scheldedelta: Woensdrecht doet mee!

I GEOPARK
**SCHELDE
DELTA**

De gemeente Woensdrecht grenst aan de (oorspronkelijke) loop van de Schelde. Rond deze dynamische rivier, waar zoet en zout water elkaar raken, vind je uitzonderlijke landschappen met zeer bijzondere geologische, landschappelijke, ecologische en cultuurhistorische kwaliteiten. De Schelde heeft onder andere het prachtige landschap van de Brabantse Wal gevormd.

Als een blauwe draad loopt de rivier door het UNESCO Global Geopark Scheldedelta. In zo'n zestig gemeentes in Zeeland, Noord-Brabant, West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Antwerpen -een gebied met anderhalf miljoen inwoners- hebben meer dan 130 partners zich verenigd. Gemeenten, bedrijven, musea, recreatieve attracties, scholen en instellingen zetten zich samen in voor de bescherming van dit bijzondere gebied. Dat doen ze door kennis te delen met de bevolking, met recreanten, bedrijven, instellingen én met elkaar. Zo zetten ze UNESCO Global Geopark Scheldedelta samen op de kaart en werken ze aan een duurzame toekomst.

In het najaar van 2026 sluiten negen Woensdrechtse erfgoedinstellingen zich aan als partner. Onderling werkten zij al veel samen; vanaf nu dragen zij extra bij aan een duurzame toekomst van dit interessante gebied aan twee kanten van de landsgrens.

De Woensdrechtse erfgoedpartners van UNESCO Geopark Scheldedelta:

Heemkundekring Het Zuidkwartier / Museum Den Aanwas; Wilhelmiënmuseum; Museum Wings over Woensdrecht; Stichting Behoud Cultuur-Historisch Erfgoed Zuidwesthoek; Stichting Zuster Marie Adolphine; Heemkundekring De Wilhelmië; Molen Johanna; Landgoed De Vijverhoeve; Werkgroep Militair Erfgoed

**OPEN
MONUMENTEN
DAG**

WOENSDBRECHT

Het Protestantse Kerkhof/ de Stompe Toren

Rijzendeweg 9a, Woensdrecht

Oude Woensdrechtse Kerkhof opent poorten tijdens Open Monumentendag 2026

Het Oude Woensdrechtse Kerkhof is een bijzondere plek die een belangrijk onderdeel vormt van het culturele erfgoed van Woensdrecht.

Als stille getuige van de lokale geschiedenis vertelt het kerkhof het verhaal van generaties inwoners die hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van het dorp en de regio.

Woensdrecht kent een geschiedenis die teruggaat tot de middeleeuwen. Het dorp wordt voor het eerst vermeld in een pauselijke akte uit 1249, maar bestond vermoedelijk al eerder als nederzetting aan de rand van de Brabantse Wal. Rond de historische kerk en het huidige kerkhof ontstond de gemeenschap die zou uit-

groeien tot het dorp Woensdrecht. Door de eeuwen heen maakten oorlogen, wederopbouw en maatschappelijke veranderingen deel uit van deze geschiedenis.

Het Oude Woensdrechtse Kerkhof vormt een tastbare herinnering aan dit verleden. De graven en monumenten vertellen het verhaal van generaties Woensdrechtse en vormen een waardevolle verbinding tussen verleden, heden en toekomst. Juist daarom is het behoud van deze historische locatie van groot

belang. Door zorgvuldig beheer en aandacht voor restauratie blijft dit bijzondere erfgoed behouden voor toekomstige generaties.

Om het historische en maatschappelijke belang van deze plek onder de aandacht te brengen, neemt het Oude Woensdrechtse Kerkhof deel aan de Open Monumentendag 2026. Tijdens deze landelijke erfgoeddagen krijgen bezoekers de gelegenheid om kennis te maken met de rijke geschiedenis van het kerkhof, de aanwezige grafmonumenten en de verhalen van de mensen die hier hun laatste rustplaats hebben gevonden.

Deelname aan Open Monumentendag biedt een uitstekende gelegenheid om inwoners en bezoekers bewust te maken van de waarde van lokaal erfgoed. Het Oude Woensdrechtse Kerkhof nodigt iedereen uit om deze unieke historische locatie te bezoeken en de verhalen te ontdekken die achter de monumenten schuilgaan.

Deelname aan Open Monumentendag biedt een uitstekende gelegenheid om inwoners en bezoekers bewust te maken van de waarde van lokaal erfgoed. Het Oude Woensdrechtse Kerkhof nodigt iedereen uit om deze unieke historische locatie te bezoeken en de verhalen te ontdekken die achter de monumenten schuilgaan.

Zo blijft het verleden zichtbaar, levend en betekenisvol voor de gemeenschap van vandaag én morgen.

**OPEN
MONUMENTEN
DAG**

OSSENDRECHT

ZATERDAG
& ZONDAG
OPEN

Museum Den Aanwas

Aanwas 29, Ossendrecht

Het museum is gevestigd in één van de oudste panden van Ossendrecht. Het is een Rijksmonument uit de 17e eeuw dat rond 1800 aangepast is naar de toen geldende mode en sindsdien is het niet gewijzigd. (Het originele pand was twee keer zo breed. Het andere deel was de schuur en is in etappes afgebroken). Het pand is in 1986 in gebruik genomen door de Heemkundekring die er, na een grondige restauratie, het museum opende in 1987. De benedenverdieping is grotendeels ingericht in de stijl van de tweede helft van de 19de eeuw (1850-1900). De bovenverdieping is ingericht als een dorpsplein nagebouwd met winkeltjes en oude ambachten..

Foto: Rinus Verheggen

In het museum wordt ruimschoots aandacht besteed aan Prinses Paulientje, die in 1878 in Ossendrecht als Johanna Paulina (Pauline) Musters werd geboren.

Bij haar geboorte was ze slechts 30 cm, een lengte die ze in de bijna 17 jaar die ze zou leven, amper wist te verdubbelen. Meer hierover in de permanente tentoonstelling "De wondere wereld van Prinses Paulientje".

Vanaf april 2026 wordt de geschiedenis van de cichorei (peekoffie) op een interactieve wijze in beeld gebracht.

Tijdens de Monumentendagen is er een verlaagd tarief van € 5,00. Kinderen t/m 12 jaar hebben dan gratis toegang.

Reguliere openingstijden:

April t/m oktober: iedere zondagmiddag van 13:30 tot 16:30 uur.

Entree € 7,50

Kinderen van 4 t/m 12 jaar € 2,50

Kinderen tot 4 jaar gratis

Helaas zijn het dak en de dakgoten dringend aan herstel toe. Voor deze grote restauratie en noodzakelijke isolatie zijn vakmensen nodig, en daar is financiële hulp voor nodig.

Met uw steun helpen we dit bijzondere stukje erfgoed te behouden voor toekomstige generaties.

Help mee!

- Doneer (via de link)
- Deel deze actie
- Word digitaal collectant

Namens alle vrijwilligers: hartelijk dank voor uw steun aan Museum Den Aanwas.

<https://steunactie.nl/actie/red-het-dak-van-museum-den-aanwas-ossendrecht/-64285>

Scan de qr-code voor de website
www.museumdenaanwas.nl

**OPEN
MONUMENTEN
DAG**

Woonhuis Dorpsstraat 21

Dorpsstraat 21, Ossendrecht

Cichorei de Beukelaar...toch net wat anders!

Woonhuis, Dorpsstr. 21, 4641 HV Ossendrecht is een herinnering aan de Ossendrechtse cichorei-industrie.

Eind 19e eeuw werd dit woonhuis gebouwd voor Frans de Beukelaar, jongste directielid van het familiebedrijf Stoompeekoffiefabriek Gebroeders de Beukelaar.

De geschiedenis van de gebroeders de Beukelaar is ook te bezien in Museum "Den Aanwas" te Ossendrecht.

Meerdere panden in Ossendrecht zijn terug te voeren op deze familie.

Het interieur van dit woonhuis bevat echter nog veel authentieke decoratieve elementen en is daardoor bijzonder gaaf gebleven.

Foto: Tony Presser

**OPEN
MONUMENTEN
DAG**

Kapel Heilige Zuster Marie-Adolphine

Adolphineplein 2, Ossendrecht

In 1951 werd de Stichting Soeur Marie-Adolphine opgericht (later werd Soeur vervangen door Zuster), met als hoofddoel de bevordering van de verering van zuster Marie-Adolphine. In datzelfde jaar wordt het geboortehuis van Kaatje Dierkx aangekocht. Er werd een kapel van gemaakt, die echter moest worden afgebroken en opnieuw opgebouwd omwille van de verkeersveiligheid. Hierbij is de oorspronkelijke bedstede van Kaatje bewaard gebleven. Na een grondige restauratie werd de kapel op 29 mei 1983 opnieuw ingezegend door bisschop Mgr. Ernst.

In 2012 ontving de kapel van de plaatselijke heemkundekring een aantal objecten die afkomstig zijn uit het klooster in Antwerpen, zoals drie kruisbeelden en een schilderij. Ook een stukje stof van de halsdoek van Kaatje is in Ossendrecht terecht gekomen. De kapel is dagelijks geopend en wordt veelvuldig gebruikt voor jubilea en andere bijzondere gebeurtenissen. Daarnaast wordt de kapel bezocht door diverse scholen.

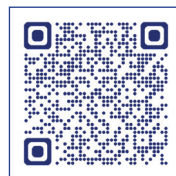
Elk jaar wordt ter ere van zuster Marie-Adolphine een feestdag gehouden op 8 juli of de eerste zondag daarna. Er is dan een stille gebedstocht van de kapel naar de Berghoeve, waar enkele minuten wordt stilgestaan bij het leven van Kaatje, het Adolphinelied wordt gezongen en tot de Heilige zuster Marie-Adolphine wordt gebeden.

Er is een processie waaraan o.a. wordt deelgenomen door de Adolphinegroep (een schrijn met relik van de heilige, een vaandel en een aantal dames gekleed als zuster). Tot slot volgt een plechtige Eucharistieviering in de parochiekerk van Ossendrecht.

De kapel is dagelijks overdag geopend.

Scan de qr-code voor de website
www.zustermarieadolphine.nl

**OPEN
MONUMENTEN
DAG**

Protestantse kerk Ossendrecht

Dorpsstraat 10, Ossendrecht

ZONDAG
OPEN

De Hervormde kerk is een protestantse kerk, oorspronkelijk van de Nederlands Hervormde Kerk, in Ossendrecht in de provincie Noord-Brabant.

Geschiedenis

De eerstesteenlegging van het kerkgebouw gebeurde in 1798. De kerk werd gebouwd omdat de protestanten tijdens de Franse tijd de oude katholieke kerk, die ze zich tijdens de reformatie hadden toegeëigend, moesten teruggeven aan de katholieken. De neoclassicistische zaalkerk heeft in hetzelfde pand een pastorie. De klok daterend uit 1945 werd later bijgeplaatst in een vrijstaande klokkenstoel naast de kerk. In 1965-1966 vond een grote restauratie plaats waarbij de neogotische ingangspartij verdween.

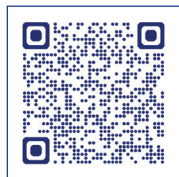

In 1971 kreeg de kerk de status van rijksmonument. Het van oorsprong Nederlands Hervormd kerkgebouw werd in 1981 in gebruik genomen door de Protestantse Kerk-gemeenschap Ossendrecht-Hoogerheide. In 2005-2006 volgde een tweede restauratie o.l.v. architect Jan Weijts uit Bergen op Zoom.

Interieur

Het kabinetorgel werd ingewijd op 19 augustus 1821 en werd enkele malen gerestaureerd waaronder een laatste maal in 1973 door de firma Fama & Raadgever uit Utrecht.

Er zijn elke zondagochtend diensten in de Protestantse Kerk. (09.45 uur)

Scan de qr-code voor de website
www.pkgw.nl

**OPEN
MONUMENTEN
DAG**

Oorlogsmuseum

Putseweg 60, Ossendrecht

Een bijzondere collectie voorwerpen uit de Tweede Wereldoorlog ondergebracht in het voormalige Katholiek Militair Tehuis.

Het Oorlogsmuseum Ossendrecht is een privémuseum, opgericht door Jan de Jonge. Jan heeft zijn hele leven objecten uit de tweede wereldoorlog verzameld.

Het verzamelen begon in en om het huis in Zeeland, maar ook bij zijn grootouders in Brabant. Het verzamelen is een ware passie geworden. In de beginjaren gebeurde dit vooral in de vorm van herdenkingstentoonstellingen. Deze hield hij in plaatsen als Goes, Middelburg, Vlissingen, Dordrecht, Klundert, Eede, IJzendijke, Den Haag, Breskens, Utrecht, Westdorp, Hoogerheide en Amsterdam, maar ook in Belgische plaatsen als Essen en La Gleize.

De familie woonde in het dorp Sinoutskerke, in de buurt van Goes, op een klein boerderijtje. Nadat Jan stopte met zijn baan in het onderwijs is hij langzamerhand een museum op gaan bouwen in de schuur aan zijn huis. Samen met enkele vrijwilligers heeft hij jaren aan het museum gewerkt en is hij doorgegaan met het verzamelen van nieuwe ob-

jecten. De staat van de schuur ging echter achteruit en uiteindelijk was renovatie noodzakelijk. Uitbreiding en herbouw waren toen niet mogelijk en er moest uitgekeken worden naar een nieuwe locatie.

De schoonouders van Jan woonden op dat moment in Ossendrecht. Hier werd gezocht naar een huis met museumruimte. Deze werd ook gevonden, in de vorm van het voormalige Katholiek Militair Tehuis bij de Koningin Wilhelminakazerne, ook wel legerplaats Ossendrecht genoemd.

Het is uiteindelijk niet de bedoeling om van het museum een massa-attractie te maken. Het is de bedoeling dat het een museum is waar weliswaar niet zo veel mensen komen, maar waar de bezoekers een persoonlijke en wat ons betreft gezellige en leerzame rondleiding kunnen krijgen.

Voor mensen die nog meer willen weten over de strijd die in de omgeving van het museum gewoed heeft en over de slag om Antwerpen en de Schelde kan er een zogenaamde 'Battle Tour' verzorgd worden. Hierbij worden ter plaatse monumenten en slagvelden bezocht.

Entree op Monumentendag bedraagt € 5,00 incl. koffie en rondleiding.

*Scan de qr-code voor de website
www.oorlogsmuseumosendrecht.nl*

**OPEN
MONUMENTEN
DAG**

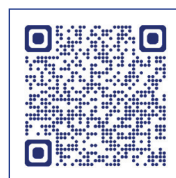
R.K. kerk St. Gertrudis

Dorpsstraat 1, Ossendrecht

Sinds de middeleeuwen staat er al een kerk op deze plaats, pal op de Brabantse Wal. In de Tachtigjarige Oorlog is de kerk van de katholieken in protestantse handen geraakt. In deze periode hielden de katholieken hun missen in schuilkerken. In 1798 is de kerk weer teruggegeven aan de katholieken. De huidige kerk is gebouwd door architect P. van Genk in 1897. Het is een driebeukige kruisbasiliek met westtoren in neogotische stijl, onder andere herkenbaar aan de ranke spitse toren.

Het is een karakteristiek werk in het oeuvre van P.J. van Genk, hoofdzakelijk beïnvloed door de vroege Franse gotiek. Het heeft een interieur met houten kruisribgewelven en moderne beglazing in het koor.

Scan de qr-code voor de website
www.samenkerk.nl

HOOGERHEIDE

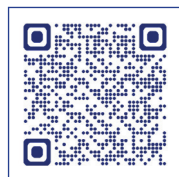
Landgoed Mattemburgh

Antwerpsestraatweg 183, Hoogerheide

De burgemeester van Bergen op Zoom, Petrus Cuypers, begon in de eerste helft van de 19e eeuw met de aankoop van gronden, zijn zoon Louis ging daarmee door en liet de villa bouwen en het park in fasen (1843-1878) aanleggen. Hij vernoemde het geheel naar zijn moeder Maria van Mattemburgh. Zijn kleindochter Marie-Louise verkocht het landgoed van 400 hectare in 1970 aan Brabants Landschap. Het park van Mattemburgh wordt gerekend tot de vijf gaafst bewaard gebleven

stijlhuizen van ons land, met een Engels en een Frans deel. 'Hoogtepunt' is een theekoepel op een kunstmatige verhoging. Van hieruit lopen zichtassen naar de (voormalige) Oosterschelde en het beekdal van de Blaffert. Onder de koepel bevindt zich een voormalige ijskelder, nu in dienst als winterverblijfplaats voor vleermuizen.

Scan de qr-code voor de website
www.brabantslandschap.nl

**OPEN
MONUMENTEN
DAG**

Heemhuisje 't Kwartier

Binnenweg 33, Hoogerheide

**ZONDAG
OPEN**

Het Heemhuisje is een arbeiderswoning uit 1879. Vanaf ongeveer 1850 kochten arbeiders een stukje heidegrond en bouwden daarop hun woninkje. Praktisch allemaal zijn deze verdwenen, maar het Heemhuisje is in zo goed als originele staat bewaard gebleven.

Het huisje heeft een afmeting van een kleine 4 bij 12 meter. Het beschikt over een voorkamer (woonkamer), een slaapkamer met twee bedsteetjes, een keuken en een 'stal': een voorraadschuur met een hok voor het varken, een hok voor de geit en een ouderwetse wc in de vorm van een stenen optrekje met een gat erin. Het rijksmonument is in 1980 gerenoveerd en is op zondag te bezoeken.

Scan de qr-code voor de website
www.hkk-zuidkwartier.nl

Duitse bunker

Buitendreef, Hoogerheide

Tijdens de tweede wereldoorlog werd deze bunker door de Duitsers gebouwd ter bescherming van het vliegveld Woensdrecht. Doel was het neerhalen van vijandige geallieerde toestellen.

Deze Flak (Flugzeugabwehrkanone) bunker heeft bovenop een betonnen bedding voor het opstellen van het geschut. Deze stelling was voor zover bekend uitgerust met een 2cm Flak. Ook werd gebruik gemaakt van zoeklichten om in het donker de lucht af te speuren naar geallieerde toestellen.

De bemanning verbleef in de woonruimte op de begane grond.

In de jaren 1980 was deze bunker zowel van binnen als van buiten volgestort met zand.

In 2008 nam een vriendengroep van jongeren uit de gemeente het initiatief om deze bunker met schep en kruiwagen leeg te graven. Mede door dit initiatief kwam er subsidie vrij om de bunker op te knappen en zoveel mogelijk te herstellen in de originele staat.

In 2010 ontvingen de vier bunkergravers de “Jongeren Promotieprijs” van de gemeente Woensdrecht voor hun inzet voor deze bunker.

(bron: www.Woensdrecht.nl)

Raadzaal (voormalige kapel)

Huijbergseweg 3, Hoogerheide

In de eind 2023 vastgestelde nieuwe erfgoedvisie maakt de gemeente Woensdrecht duidelijk groot belang te hechten aan ons erfgoed. Om dat te onderstrepen heeft de gemeente de voormalige kloosterkapel aan de Huijbergseweg 3 te Hoogerheide aangewezen als gemeentelijk monument. De kapel doet nu dienst als raadzaal en trouwlocatie.

In 1888 werd aan de rand van het centrum van Hoogerheide het klooster van de H. Philomena gesticht. Later werd het klooster uitgebreid met enkele schoolgebouwen en in 1939 met een nieuwe kapel. De kapel werd ontworpen door de Roosendaalse architect Jacques Hurks (1890-1977), die in West-Brabant, maar ook daarbuiten, zeer actief is geweest. Hij ontwierp onder andere vele woonhuizen, villa's en kerkgebouwen.

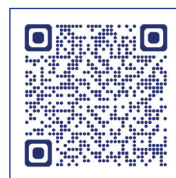
De kapel is van oorsprong opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond en bestaat uit een middenschip met zijbeuk en bidgang aan de linkerzijde en een rechthoekig sanctuarium aan de rechterzijde met aan de noordzijde een sacristie en de zuidzijde een berging. Het middenschip met sanctuarium is onder zadeldak gebracht met de nok evenwijdig aan de Huijbergseweg. De sacristie en berging zijn ook onder zadeldak gebracht, maar met de nok haaks op die van de kerk.

Tijdens de bouw van het nieuwe gemeentehuis in 2002 is alleen de kapel behouden. Een deel van de kapel is opgenomen in het nieuwbouwdeel van het gemeentehuis, ontworpen door architectenbureau De Twee Snoeken uit 's-Hertogenbosch. De kapel doet nu dienst als raadzaal en trouwlocatie.

De gemeente heeft eind 2023 een nieuwe erfgoedvisie vastgesteld waarin het belang van erfgoed voor de inwoners en hun leefomgeving (nogmaals) is benadrukt. Om die reden heeft de gemeente een beschrijving van de voormalige kapel laten opstellen om de monumentale waarden van het gebouw vast te kunnen stellen. Hieruit bleek dat de kapel op alle criteria (o.a. cultuurhistorische en architectonische waarde) hoog scoorde. Het betreft zowel de buitenkant als het interieur van het gebouw. Op basis van deze beschrijving en een positief advies van de monumentencommissie (nu adviescommissie omgevingskwaliteit) heeft de gemeente besloten de voormalige kloosterkapel aan te wijzen als gemeentelijk monument. De gemeente is er trots op om op deze manier te kunnen bijdragen aan het behoud van waardevol erfgoed.

Uw gids is dhr. Jan van Elzakker.

*Scan de qr-code voor de website
www.woensdrecht.nl*

Wings over Woensdrecht

Aviolandalaan 37 4631RV Hoogerheide

ZATERDAG
& ZONDAG
OPEN

Woensdrecht is al 70 jaar een begrip in de vliegtuigwereld.

Aangelegd als civiel vliegveld, kreeg het in de 2e wereldoorlog na bezetting door de Duitsers een militaire rol die door de geallieerden werd voortgezet. Na de oorlog nam de Koninklijke Luchtmacht het vliegveld over.

Vanaf 1955 kwam hier ook de luchtvaartindustriële ontwikkeling op gang toen Aviоланда zich in Woensdrecht vestigde, later onder de vleugels van onder andere Fokker. De stichting Luchtvaart Erfgoed Woensdrecht heeft het erfgoed van deze historie bijeengebracht in het museum 'Wings over Woensdrecht', dat sinds kort gevestigd is op het terrein van Businesspark Aviоланда. Het museum wil een beeld geven van de rijke luchtvaartgeschiedenis van de gemeente Woensdrecht.

Het museum is een huis vol relikwieën, herinneringen aan de luchtvaartgeschiedenis op en rond vliegbasis Woensdrecht, beheerd door enthousiaste vrijwilligers die actief hebben bijgedragen aan die geschiedenis.

Vermeldenswaardig is de aanwezigheid van een maquette van kunstenaar Jac van Nes met kant en klare teken- en berekeningen voor het plaatsen van een gedenkteken ter herinnering aan de Whisky Four, het demonstratieteam van de Koninklijke Luchtmacht, die was gestationeerd op de vliegbasis Woensdrecht. In 1965 verongelukten twee vliegers van het team tijdens een demonstratievlucht.

Het is nog steeds heel jammer dat het gedenkteken niet is gerealiseerd ter nagedachtenis aan deze ware ambassadeurs van

onze Luchtmacht. Immers, dit is ook erfgoed.

Het museum is iedere woensdagmiddag, zaterdagmiddag en zondagmiddag geopend van 1 uur tot 4 uur. Zie website www.wingsoverwoensdrecht.nl voor eventuele afwijkende openingsuren.

Voor de toegang betaalt u € 7,50 (inc. koffie/ thee) en krijgt u, indien op prijs gesteld, een rondleiding. Kinderen tot 12 jaar gratis (mits onder begeleiding).

Tijdens de Monumentendagen is Wings over Woensdrecht open op zaterdag 12 september 2026 en zondag 13 september 2026 van 12:00 tot 17:00 uur.

Scan de qr-code voor de website
www.wings-over-woensdrecht.nl

RK kerk Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaart

Raadhuisstraat 134, Hoogerheide

Het huidige R.K. kerkgebouw Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaart is in 1912 ingewijd. Deze parochiekerk is in neogotische stijl gebouwd op de plek waar eerst een oudere kerk uit 1721 stond. Boven de ingang is een beeld van Maria te zien en voor de kerk staat het Heilig Hart-beeld van de ontwerper Jan Custers.

Architect: Jan Jurien van Langelaar

Van Dam-orgel

Het orgel dat thans in Hoogerheide staat is in 1887 door de firma Van Dam & Zn gebouwd voor de Gasthuiskerk te Zierikzee. Marcussen bouwde in 1963/1964 een nieuw orgel voor de Gasthuiskerk, waardoor het van Dam-orgel in 1964 naar de kapel van het klooster van de Assumptionisten in Stapelen bij Boxtel is overgeplaatst.

Hierbij is het instrument in groen, wit en goud geschilderd. In 1977 werd deze kapel gesloten, het orgel verkocht en in 1979 door Vermeulen overgeplaatst naar de parochiekerk Maria Hemelvaart van Hoogerheide.

Het is op 30 september 1979 in gebruik genomen met een concert door adviseur Hans van der Harst. Het is op de kerkvloer geplaatst in een zijbeuk van de kerk.

Kerktoeren

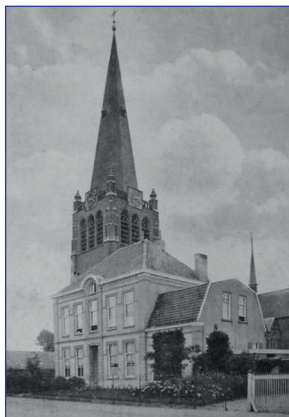
De kerktoeren heeft maar drie wijzerplaten; de Woensdrechtse kant is 'plaatloos'.

De reden hiervan is niet gedocumenteerd, maar het verhaal doet de ronde dat, omdat Hoogerheide en Woensdrecht elkaar rond 1900, toen Hoogerheide zich kerkelijk van Woensdrecht afscheidde, niet goed lagen, Hoogerheide bewust aan de Woensdrechtse

kant geen wijzerplaat had gemaakt om het buurdorp te pesten.

De toren is in 1998 gerestaureerd. De opknapbeurt kostte meer dan verwacht, onder meer omdat door een per ongeluk opengelaten luik op het dak, duiven naar binnen bleken te zijn gekomen, die het interieur ernstig hadden vervuild!

Pastorie

De pastorie, die anno 1999 op de nominatie stond te worden gesloopt, is gelukkig behouden, dankzij de Federatie Noordbrabants Monumentenoverleg. Alleen de buitenkant is intact gebleven.

De pastorie is verkocht en verbouwd tot restaurant. De tuin van de voormalige pastorie is tegenwoordig parkeerplaats.

Scan de qr-code voor de website
www.samenkerk.nl

**OPEN
MONUMENTEN
DAG**

HUIJBERGEN

Molen Johanna

Bergsestraat 25b, Huijbergen

De Johanna is een ronde stenen molen aan de Bergsestraat te Huijbergen, in de Noord-Brabantse gemeente Woensdrecht. De molen is in 1862 in opdracht van Petrus Johannes Backx gebouwd, op aanraden van de pastoor van de parochie, die een molen in zijn parochie wilde hebben. De parochie was in 1859 gehalveerd omdat Kalmthoutse Hoek was weggefallen.

De molen is een bergmolen of beltmolen met bovenkruier.

Na de afscheiding van België in 1830 was er een landsgrens door de parochie getrokken, maar de parochie is daarna nog bijna dertig jaar een geheel gebleven.

De bouwvergunning die voor de Johanna is verleend vermeldde ook gebruik als oliemolen en mogelijk is de molen ook als zodanig ingericht geweest. Ook bevond zich een zaagwerk in de Johanna.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd de molen gebruikt om graan te malen en elektriciteit op te wekken.

In de jaren 60 van de twintigste eeuw raakte de molen in verval. Hij werd in 1966 aan de gemeente Huijbergen verkocht, die hem meteen heeft laten restaureren en 1968/1969 maalvaardig heeft gemaakt. Het interieur is een lust voor het oog. In het nieuwe gebouw naast de molen kunnen bezoekers terecht voor een kopje koffie/thee en voor aankoop van molenproducten.

Tegenwoordig laten vrijwillige molenaars de molen regelmatig draaien.

Open: woensdag- en donderdagochtend en de eerste zondag van de maand. Op zaterdag en zondag hangt de openstelling af van de beschikbaarheid van vrijwilligers.

Scan de qr-code voor de website
www.molenjohannahuijbergen.nl/home/

**OPEN
MONUMENTEN
DAG**

Wilhelmietenmuseum

Staartsestraat 2, Huijbergen

Het historische Wilhelmietenmuseum is gevestigd in het poortgebouw van het voormalige Wilhelmietenklooster dat in 1278 in Huijbergen werd gesticht. In de tweede helft van de 19de eeuw hield de orde op te bestaan en huisvestte de franciscaanse Congregatie van de Broeders van Huijbergen zich in het klooster. De orde koestert de geschiedenis van het voormalige Wilhelmietenklooster en beheert tot

op de dag van vandaag het monumentale poortgebouw en de bijzondere historische collectie. U leert meer over de geschiedenis van het dorp Huijbergen.

Bezoekers kunnen gratis gebruik maken van de nieuwe audiotour.

Daarnaast is er ieder jaar een nieuwe tijdelijke expositie te zien met bijzondere historische kunstwerken en werken van kunstenaars uit de omgeving.

Ook vinden er iedere maand culturele evenementen plaats in en rondom het museum.

De normale entree is €4,50 p.p. voor 18 en ouder, 12-18 jaar € 2,00 en gratis t/m 12 jaar. Pinnen is mogelijk. De kabouterspeurtocht is te koop voor €2,00.

Het Wilhelmiënmuseum is in de periode april-september iedere zondag open van 10 tot 16 uur.

De entree op Monumentendag is van 12 tot 17 uur en is gratis.

In het museum werkt een betrokken groep vrijwilligers als suppoost tijdens de openstelling op zondag. Suppoosten op zaal zijn het eerste aanspreekpunt voor de bezoekers van het museum en zij ondersteunen elkaar tijdens muzikale en andere evenementen. U bepaalt zelf hoeveel dagen per seizoen u beschikbaar bent om te helpen. We zijn nog altijd op zoek naar suppoosten, dus indien u interesse heeft of graag meer informatie wilt, laat het ons weten via conservator@wilhelmietenmuseum.nl of vanrooij-peeters@home.nl

Scan de qr-code voor de website
www.wilhelmietenmuseum.nl

**OPEN
MONUMENTEN
DAG**

PUTTE

Theehuis Gloriëtte

Canadalaan 27, Putte

Het theehuis De Gloriëtte dateert uit 1768 en staat op een kunstmatige verhoging in het Moretusbos. Het zeshoekige theehuis is in rococo stijl opgetrokken en de voorzijde is naar kasteel Ravenhof gericht, dat net over de grens in België staat. Kenmerkend is de aandacht voor symmetrie en harmonische maatverhoudingen. De centrale as van het Moretusbos loopt vanaf het Kasteel door ten noorden van de Gloriëtte en heeft een hoekige beëindiging.

Het Moretusbos kwam in 1980 in bezit van Staatsbosbeheer. Door het jarenlange beheer in handen van twee (door de grens) gescheiden partijen was de ruimtelijke relatie tussen de beide parkdelen tegen het eind van de twintigste eeuw verminderd zichtbaar. Van 1997 tot 1999 is in een gezamenlijk project van de gemeente Stabroek en Woensdrecht met behulp van subsidie van de Europese Unie, de relatie tussen park en kasteel hersteld. De zichtas vanuit het kasteel op de Gloriette is geopend door het verwijderen van rododendrons uit de zichtas en de aanleg van een grasparterre.

Afwijkende openingstijden: 10-17 uur.

Kasteel Ravenhof (België)

Oudbroek 6, 2940 Stabroek

ZONDAG
OPEN

Ontdek kasteel Ravenhof tijdens Open Monumentendag

Op zondag 13 september gooien Stichting Kempens Landschap en gemeente Stabroek de deuren van het kasteel Ravenhof wagenwijd open. Een unieke kans om dit bijzondere stukje erfgoed van binnenuit te ontdekken. Op zondag 13 september 2026 is tussen 10 en 17 uur iedereen welkom om het kasteel te verkennen.

De toegang is gratis, inschrijven hoeft niet.

Dienst Vrije Tijd Stabroek

Afwijkende openingstijden: 10-17 uur.

**OPEN
MONUMENTEN
DAG**

Villa Servais, de oude dame, Villa Bieduinen: Rijksmonument op Landgoed Bieduinen

Putseweg 44, Putte

Terug in de tijd

Aan het einde van een lange oprijlaan staat “onze” oude dame; de monumentale villa op het landgoed Bieduinen.

Sinds de renovatie staat ze er strak bij!

Al ruim 135 jaar biedt zij onderdak aan mensen met allerlei verschillende achtergronden. In 2001 werd zij een Rijksmonument.

De villa kent een lange geschiedenis en was van diverse families.

De Antwerpse houtvester Alphons Servais bouwde de villa in 1883 – vandaar “Villa Servais”. In 1911 ging de eigendom over naar de familie Cassiers en in 1956 naar de familie Van Mierlo uit Essen. Deze families woonden hier niet zelf maar verhuurden Bieduinenhof aan instellingen die hier mensen verzorgden.

Servais bouwde de villa in Neo-Romaanse stijl, met kasteelachtige elementen en motieven van de Rondboogstijl. Er volgden meer verbouwingen. Daarbij werd onder meer tegen de toren en de westgevel een aanbouw geplaatst, terwijl het zuidelijke dakschild werd voorzien van een forse dakkapel.

De zuidelijke en westelijke gevel zijn gedetailleerd; op de foto een detail van de zuidelijke gevel. De statige achthoekige toren, met een viertal zesruits ramen en verticale schijnschiet sleuven en de gekanteelde topgevel geven het monument mede zijn kasteel achtige uiterlijk. Met de laatste restauratie en verbouwing, in 2022-2023, werd het herstellen van de architecturale status van vóór de verbouwing van 1967 als uitgangspunt genomen.

De bewoners van het monument: in vogelvlucht

Tijdens de Wereldoorlog II diende de villa als opvang voor uit Rotterdam geëvacueerde zieken en bejaarden. Na de oorlog behield villa Bieduinenhof de medische functie; van

1948 tot 1952 was het een bejaardentehuis in handen van de Franciscanessen van Asten. Onder het echtpaar Van Mierlo nemen de Franciscanessenzusters uit Oudenbosch, vanaf 1958, hun intrek in de villa – zij zetten de zorg voor de bejaarden voort. Wanneer in de jaren '80, onder impuls van stimuleringsmaatregelen, meer bejaardentehuizen worden opgericht, wordt besloten deze activiteiten op Bieduinen stop te zetten. Het is 1989 wanneer de eerste bewoners, van wat later Stichting Titurel wordt, hun intrek nemen in villa Bieduinen. Tot het najaar van 2021 is het monument 'thuis' voor -uiteindelijk- 20 bewoners.

Het monument, de restauratie van de zijvleugel en de aanleg van de tuin: een nieuwe aanblik

Sinds het najaar van 2023 bevindt zich in het monument op het gelijkvloers een mooie gezamenlijke ruimte, de theeschenkerij: hier kunt u -na reservering (reserveringen@titurel.nl) op dinsdag- en donderdagmiddag- komen genieten van een heerlijke kop koffie of thee met gebak, ook een hightea hoort tot de mogelijkheden!

De 1e verdieping is ingericht met diverse ambachtelijke ateliers voor de bewoners en deelnemers van Titurel, op de 2e verdieping vinden we kantoorruimte en de zolder biedt vergaderruimte.

In 2025 werd de verbouwing en restauratie van de aangebouwde zijvleugel verwezenlijkt. De aanleg van de tuin en de inrichting van het terrein werden in het voorjaar van 2026 verder vormgegeven. Tijdens Open Monumentendag krijgt u alvast een pre-view, vóór de officiële opening, van de prachtige Villa en het landgoed. *Let op: Villa Bieduinen is ALLEEN te bezoeken op zaterdag 12 september, 12.00u-17.00u*

Scan de qr-code voor de website

Veerkrachtig erfgoed

In het Nieuwe Wereldbos in de Wouwse Plantage staat een kunstwerk, gemaakt door de kunstenaar Pieter Obels. Het is een spiraal, vervaardigd uit cortenstaal, die staat voor 'veerkracht'. Dit thema sluit ook heel mooi aan bij het jaarthema 2026 voor Open Monumentendag: Veerkrachtig Erfgoed. Maar hoe veerkrachtig is ons erfgoed nu eigenlijk?

Bij nadere beschouwing blijkt het grootste pijnpunt voor het behoud van met name gebouwd erfgoed de financiële last. Om een gebouw in goede staat te houden, is regelmatig onderhoud vereist. En dat kost geld, veel geld. Zeker als een pand niet meer wordt gebruikt en al jarenlang leeg staat. Verpaupering slaat dan toe. Slecht onderhoud, of verwaarlozing is funest voor gebouwd erfgoed, met oplopende kosten voor herstel tot gevolg. Oude fabrieken en leegstaande religieuze gebouwen als kerken en kloosters hebben het zwaar. Slopen en de grond hergebruiken voor nieuwbouw liggen al snel op de loer. Het veelgebruikte argument daarbij is, dat restauratie en herbestemming te duur zou zijn. Zo gaat veel monumentaal erfgoed voorgoed verloren.

Natuurlijk zijn er woningen nodig voor een groeiende bevolking. Maar waarom altijd kiezen voor de eenvoudigste -lees goedkoopste- oplossing? Met wat durf en creativiteit is ook aan oude gebouwen een nieuwe invulling te geven. Ze zijn veerkrachtig genoeg, kunnen zo'n nieuwe uitdaging met wat hulp best aan. Er zijn tal van voorbeelden te geven, waar dat is gelukt. Hergebruik als kantoorruimte, bibliotheek, dienstencentrum, horecagelegenheid of woonruimte. Waar een wil is, is een weg. Maar helaas ontbreekt de wil nog al eens...

Een eye-opener vormt in dit verband een artikel van Reinier de Graaf in NRC Handelsblad van 4 april 2026. 'Er staan genoeg huizen.; stop met bouwen en met slopen'. Hij stelt hierin, dat er genoeg gebouwde ruimte in Nederland voor woningen leeg staat, maar dat die ruimte verkeerd wordt gebruikt. Waarom wor-

den gebouwen zo gemakkelijk 'ongeschikt' gevonden om in te wonen? Waarom bouwen terwijl er ruimte leegstaat en slopen terwijl er een tekort is? Nieuwbouw is nu een verdienmodel. Dat zou anders moeten. Misschien moet het systeem eens op de schop...

Anne-Marie Visser,

Lid comité Open Monumentendag 2026

in de gemeente Woensdrecht

Plaatsing met toestemming van Pieter Obels

Voor een totaal overzicht van alle gemeente- en rijksmonumenten in de gemeente Woensdrecht: Gemeentelijke monumenten <https://www.woensdrecht.nl/monumentenlijst> en rijksmonumenten naar het monumentenregister Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed: <https://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl>

THEMA 2026

Open Monumentendag maakt deel uit van een groter geheel, de European Heritage Days (EHD). De European Heritage Days benoemen elk jaar het overkoepelende thema voor Open Monumentendag, waarbij het verzoek aan alle deelnemende landen is om dit thema te volgen. Voor 2026 was het aangereikte thema *Heritage at Risk* met de slogan *Revive, Resist, Reimagine*. Elk jaar gebruiken we de handreiking als uitgangspunt om tot een Nederlandse invulling te komen. Voor deze editie kozen we in Nederland de volgende themanaam en slogan:
Veerkrachtig erfgoed, In tijden van onzekerheid

Druk- en zetfouten voorbehouden.

Samenstelling: Stichting Behoud Cultuurhistorisch Erfgoed Zuidwesthoek in samenwerking met Heemkundekring Zuidkwartier, Heemkundekring De Wilhelmië en gemeente Woensdrecht.

Opmaak: Typisch-M Ossendrecht.